

Попадич Олена Олександрівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»

РОЛЬ БАТЬКІВСЬКИХ ЗБОРІВ У ФОРМУВАННІ В УЧНІВ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

***Анотація.** У статті проаналізовано особливості формування в майбутніх учителів початкових класів навичок проведення батьківських зборів, спрямованих на формування в учнів правової компетентності. Розглянуто основні напрямки індивідуальної та групової роботи з батьками, рекомендації щодо проведення батьківських зборів, зміст виховного заходу щодо правової поведінки учнів, план роботи класного керівника з батьками щодо правової поведінки учнів.*

Ключові слова: педагогічно-правова компетентність, майбутній учитель, початкова школа, молодші школяр, професійна компетентність.

Державний стандарт початкової загальної освіти ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного, інтегрованого і діяльнісного підходів, що реалізовані в освітніх галузях і відображені в результативних складових змісту освіти. Аналіз масової практики роботи вчителів початкових класів свідчить про те, що в сучасній школі ще не сформувалася чітка й достатньо обґрунтована система правового виховання учнів; недостатньо розроблено теорію й методіку правовиховної роботи з дітьми молодшого шкільного віку з урахуванням досягнень зарубіжного досвіду, натомість у практиці підготовки вчителів у педагогічних навчальних закладах зацентровано питання формування їх дидактико-методичної культури. Щодо підготовки студентів до виховання школярів, зокрема, до правового, зазначимо, що окреслений аспект діяльності вищої школи потребує істотного поліпшення.

У сучасній школі ще не сформувалася чітка й достатньо обґрунтована система правознавчої роботи з дітьми молодшого шкільного віку, «натомість у практиці підготовки вчителів у педагогічних навчальних закладах зацентровано питання формування їх дидактико-методичної культури. Щодо підготовки студентів до виховання школярів, зокрема, до правового, зазначимо, що окреслений аспект діяльності вищої школи потребує істотного поліпшення» [2, с.4].

У системі освіти суттєве значення має підготовка вчителя початкової школи і, відповідно, розробка змісту навчання молодших школярів. Тому «основною метою вищої освіти є підготовка кваліфікованого педагога відповідного рівня та профілю, конкурентоздатного на ринку праці, компетентного, який вільно володіє професією та орієнтується в суміжних галузях діяльності, готового до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності» [4, с.3]. Реалізація змісту правового виховання у навчально-виховному процесі обумовлює не тільки знання учнів, але й «формування у їхній свідомості переконаності у справедливості та доцільності певних вимог, готовності дотримуватися їх повсякденно; розкриття прав та обов'язків громадян тощо» [1, с.7]. В умовах упровадження Концепції «Нова українська школа» батьки дедалі більше уваги приділяють підготовці дітей до навчання у школі – цікавляться умовами перебування учнів у закладі освіти, методами та результатами навчання своєї дитини, стають учасниками освітнього процесу.

Мета статті – проаналізувати особливості формування в майбутніх учителів початкових класів навичок проведення батьківських зборів, спрямованих на формування в учнів правової компетентності. Завдання статті – встановити, що набуті майбутніми учителями початкових класів навички проведення батьківських зборів (основні напрямки індивідуальної та групової роботи з батьками, рекомендації щодо проведення батьківських зборів, зміст виховного заходу щодо правової поведінки учнів, план роботи класного керівника з батьками щодо правової поведінки учнів) впливатимуть на

особливості правової компетентності учнів початкової школи.

У науково-педагогічній літературі досліджувалися різні аспекти проблеми у працях багатьох дослідників, зокрема: Н. Голуб, О. Горошкіної, Т. Донченко, В. Дороз, С. Карамана, В. Мельничайка, О. Потапенка, С. Пальчевського, М. Пентилюк, Л. Плетнєвої, О. Пометун, І. Хом'яка, Г. Шелеховоїта інших.

У формуванні правових знань молодших школярів найважливішим є те, що ці знання не містяться у межах одного предмету (навіть за наявності факультативів, якими цікавляться далеко не всі учні). За таких умов ці знання утворюють систему, яку схематично можна представити містками між навчальними дисциплінами з вузловими точками, що містяться в навчальному матеріалі різних предметів. Водночас, ці «містки» пов'язані з побутом, позанавчальною діяльністю і повинні сформувати в голові учня цілісну систему [3, с.221]. Крім того, важливою складовою професійної компетентності учителя, яка формується у майбутніх педагогів під час навчання в ДВНЗ «УжНУ», є правильна організація роботи з батьками. Тому, під час теоретичного навчання та проходження педагогічної практики, майбутні вчителі початкової школи вчать проводити батьківські збори – основну форму спільної роботи школи та батьків, на якій обговорюються і приймаються рішення з найбільш важливих питань життєдіяльності класного співтовариства і виховання учнів у школі й вдома.

Так, під час карантину, авторка статті разом зі студентами 2 курсу спеціальності «Початкова освіта» та викладачами кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет» з'ясовували, для чого потрібні батьківські збори, вчилися, як підготуватися до них, обговорювали план проведення та правила поведінки класного керівника на батьківських зборах, розбиралися у прийомах успішного проведення такої форми співпраці учителя і батьків учнів та вчилися проводити батьківські збори он-лайн. «Батьками» були викладачі та студенти, які приймали участь у цих бесідах

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/mayb-vchitelI-pochatk-klasIv-provoditi-batkIvskI-zbori-on-layn.htm> (рис. 1).

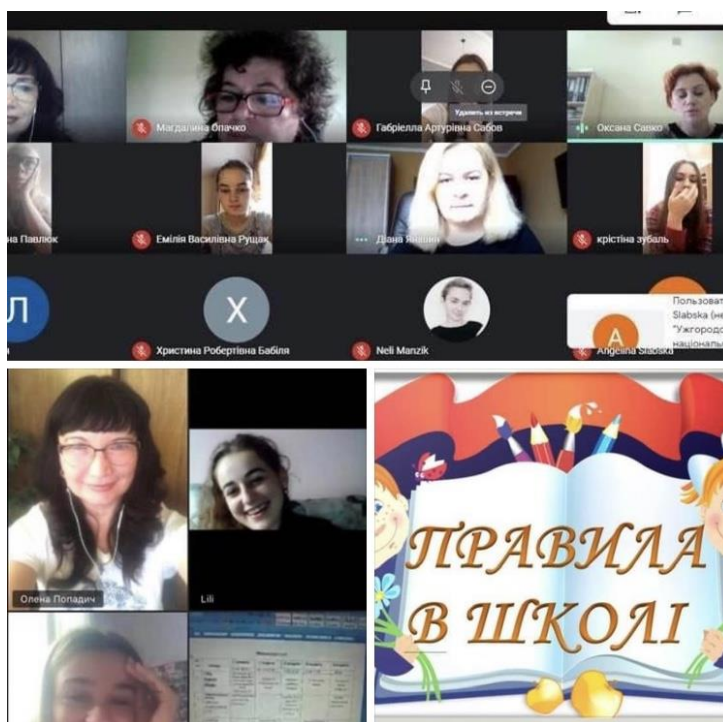

Рис. 1. Онлайн заняття з майбутніми вчителями початкової школи

Крім того, на заняттях були розглянуті основні напрямки індивідуальної та групової роботи з батьками, а саме: індивідуальні бесіди; анкетування учнів та батьків; вивчення матеріального та соціального статусу сім'ї; відвідування сімей удома; класні батьківські збори; засідання батьківського комітету; педагогічний всеобуч.

З цікавістю студенти аналізували «Рекомендації щодо проведення батьківських зборів»:

1. Батьківські збори мають просвіщати батьків, а не констатувати помилки й невдачі дітей у навчанні та недоліки їхнього виховання.

2. Тема зборів має враховувати вікові особливості дітей.

3. Збори мають носити як теоретичний, так і практичний характер: обговорення ситуацій, тренінги, дискусії та ін.

4. Збори не повинні присвячуватися обговоренню й осудженню особистостей учнів та розглянути план роботи класного керівника з батьками

щодо правової поведінки учнів (табл. 1).

№	Зміст виховного заходу щодо правової поведінки учнів	Термін	Відповідальні	Примітка
1	Батьківські збори «Попередження дитячого травматизму».			
2	Відвідування сімей для вивчення соціального та матеріального статусу	Вересень-листопад		
3	Педагогічна просвіта батьків	Протягом року		
4	Батьківські збори «Дотримання правил поведінки», «Попередження інфекційних захворювань».			
5	Забезпечення участі батьків у життєдіяльності класного колективу	Протягом року		
6	Відвідування сімей для вивчення соціального та матеріального статусу	Березень - квітень		
7	Батьківські збори «Збереження життя і здоров'я дітей».			
8	Педагогічне керівництво діяльністю батьківської ради класу.	Протягом року		
9	Індивідуальна робота з батьками.	Протягом року		
10	Інформування батьків про хід і результати навчання, виховання і розвитку учнів.	Протягом року		
11	Батьківські збори: підсумок навчального року. «Правила безпеки життєдіяльності під час літніх канікул».			

Таблиця 1. План роботи класного керівника з батьками щодо правової поведінки учнів

Під час таких занять у студентів розвивалися компетентності міжособистісної взаємодії (здатність успішно взаємодіяти батьками учнів), адаптивна (здатність до адаптації в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають спілкування з батьками молодших школярів), професійно-комунікативна (здатність успішного здійснення педагогічної комунікативної діяльності з батьками), емоційна (здатність до керування власними емоціями у стосунках з батьками вихованців).

Після проведених тренінгів студенти зазначили, що батьківські збори – не менш складний «жанр» діяльності вчителя, ніж уроки, або позакласна робота.

Таким чином, батьківські збори відіграють важливу роль у формуванні в учнів правової компетентності, а набуті майбутніми вчителями початкових класів навички проведення батьківських зборів (основні напрямки

індивідуальної та групової роботи з батьками, рекомендації щодо проведення батьківських зборів, зміст виховного заходу щодо правової поведінки учнів, план роботи класного керівника з батьками щодо правової поведінки учнів) впливатимуть на особливості правової компетентності учнів початкової школи. Щоб виховання дітей було успішним і допомагало вдосконаленню особистісних якостей дитини, необхідно поєднати зусилля педагогів і родини та визначити, яким чином повинні будуватися відносини вчителя і сім'ї.

Список використаних джерел:

1. Запорожан І. Г. Педагогічні основи правовиховної роботи з молодшими школярами. Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Тернопільський держ. педагогічний ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2002. 19 с.

2. Мацук Л. О. Підготовка майбутніх вчителів початкових класів до правового виховання молодших школярів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2002. 23 с.

3. Попадич О. О. Інноваційні методи навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців у вишах III – IV рівнів акредитації / *Актуальні проблеми наукового й освітнього простору в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів* : матеріали міжнар. наук. – практ. конф., присвяченої 20-річчю створення Мукачівського державного університету, 14-15 травня 2015 р., – Мукачево. Том 1 / Ред.кол. : Щербан Т. Д. (гол. Ред.) та ін. Мукачево : В-во «Карпатська вежа», 2015. С. 220-222.

4. Тесленко Т.В. Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до розв'язання типових задач професійної діяльності. Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ. 2017. 25 с.